

I. OBNOVA KONANIA V NÁVRATOVOM KONANÍ – II. OBNOVA KONANIA V NÁVRATOVOM KONANÍ A ZACHOVANIE LEHOTY NA PODANIE ÚSTAVNEJ SŤAŽNOSTI

I. Skutočnosť adaptácie maloletého dieťaťa, ku ktorej došlo až po vydaní rozhodnutia v návratovom konaní v dôsledku pokračujúceho neoprávneného zadržovania jedným z rodičov, nemôže byť prípustným dôvodom obnovy konania, keďže nie je spôsobilá nápravy kvalifikovaných nedostatkov, ktoré nastali v procese zisťovania skutkového stavu, na podklade ktorého došlo k vydaniu predmetného rozhodnutia.

II. Odmietnutím návrhu na obnovu konania v návratovom konaní nemôže dôjsť k predĺženiu lehoty na podanie ústavnej sťažnosti podľa § 124 in fine zákona o ústavnom súde proti samotnému rozhodnutiu vydanému v návratovom konaní. Pojem mimoriadny opravný prostriedok je v zmysle označeného zákonného ustanovenia potrebné vykladať reštriktívne.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 647/2021 z 20. decembra 2021)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľa **I. M.**, zastúpeného advokátkou Mgr. Barborou Hlavatou, SNP 1445/41, Považská Bystrica, a sťažovateľky maloletej **V. M.**, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 11 CoP 3/2021 z 29. januára 2021 a postupu predchádzajúcemu jeho vydaniu, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14 CoP 18/2021 z 29. júna 2021 a postupu predchádzajúcemu jeho vydaniu a proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 43 CoE 94/2021 z 28. júla 2021 a postupu predchádzajúcemu jeho vydaniu takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **odmieta**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľov a skutkový stav vecí

1. Sťažovatelia označení v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. septembra 2021 vedenou pod sp. zn. Rvp 1880/2021 a ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. novembra 2021 vedenou pod sp. zn. Rvp 2241/2021 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného

života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) z 29. januára 2021, napadnutým uznesením krajského súdu z 29. júna 2021 a napadnutým uznesením krajského súdu z 28. júla 2021 označenými v záhlaví tohto uznesenia a postupom predchádzajúcim ich vydaniu. Sťažovatelia navrhujú zrušenie napadnutých uznesení krajského súdu a vrátenie vecí krajskému súdu na ďalšie konania. Zároveň navrhujú priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume každému po 20 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Ústavná sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 1880/2021 bola pridelená sudcovi spravodajcovi Miroslavovi Durišovi, ktorý je podľa Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 schváleného na zasadnutí pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky konanom 16. decembra 2020 (ďalej len „rozvrh práce na rok 2021“) členom štvrtého senátu ústavného súdu. Ústavná sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 2241/2021 bola pridelená sudcovi spravodajcovi Milošovi Maďarovi, ktorý je podľa rozvrhu práce na rok 2021 členom prvého senátu ústavného súdu. Uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 67/2021 z 10. novembra 2021 boli veci vedené ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1880/2021 a sp. zn. Rvp 2241/2021 spojené na ďalšie konanie ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1880/2021.

3. Z ústavných sťažností a príloh k nim priložených vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania vedeného Okresným súdom Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 37 P 90/2020 o návrat maloletého dieťaťa pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržiavaní do krajiny obvyklého pobytu (ďalej len „návratové konanie“) v procesnom postavení odporcu, proti ktorému sa matka maloletej sťažovateľky domáhala nariadenia návratu maloletej sťažovateľky do krajiny jej obvyklého pobytu Švédskeho kráľovstva. Uznesením č. k. 37 P 90/2020-323 z 11. septembra 2020 (ďalej len „uznesenie z 11. septembra 2020“) okresný súd nariadil návrat maloletej sťažovateľky do krajiny obvyklého pobytu Švédskeho kráľovstva (výrok 1) a sťažovateľovi uložil povinnosť navrátiť maloletú sťažovateľku na územie Švédskeho kráľovstva v lehote 7 dní od právoplatnosti rozhodnutia o navrátení (výrok 2) a zároveň o trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov konania (výrok 3).

4. Okresný súd v uznesení z 11. septembra 2020 ustálil na podklade vykonaného dokazovania skutočnosť, kde bol obvyklý pobyt maloletej pred jej premiestnením, a následne sa zaoberal aj otázkou, či premiestnenie alebo zadržiavanie maloletej mimo jej obvyklého pobytu bolo neoprávnené. Považoval pritom za preukázané, že sťažovateľ premiestnil maloletú na územie Slovenskej republiky s prvotným úmyslom len na krátku dobu, následne však minimálne od 27. marca 2020 prišlo zo strany sťažovateľa k neoprávnenému zadržiavaniu maloletej. Zaoberal sa ďalej v zmysle príslušnej právnej úpravy tzv. návratových konaní aj tým, či v konkrétnych okolnostiach veci boli splnené podmienky, za ktorých nemusí dôjsť k návratu maloletého dieťaťa [ustanovenia Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, ktorý bol 25. októbra 1980 prijatý v Haagu (ďalej len „Haagsky dohovor“), a nariadenia Rady č. 220/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (ďalej len „nariadenie“)]. Nestotožnil sa v tejto súvislosti na základe výsledkov vykonaného dokazovania s tvrdením sťažovateľa o existencii závažného dôvodu, a to vážnej hrozby psychickej ujmy maloletej v prípade jej navrátenia do Švédska. Zdôraznil na podklade nevyhnutnosti zaistenia spravodlivej rovnováhy medzi záujmom maloletého dieťaťa a záujmami jeho rodičov to, že najlepším záujmom maloletej je navrátenie do jej dôverne známeho prostredia. Osobitne

vykonaným dokazovaním zohľadnil tieto skutočnosti: návrat maloletej do krajiny obvyklého pobytu po približne 6 mesiacoch od neoprávneného zadržavania; vzťah maloletej k jej blízkym osobám a jej začlenenie do kolektívu predškolského zariadenia, ktoré pozná a ktoré navštevovala; návrat do širšieho sociálneho a rodinného prostredia; zabezpečenie zdravotnej starostlivosti a vzdelávania; návrat dieťaťa do krajiny, ktorého justičné orgány už konajú o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a majú prešetrené sociálne pomery v rodine dieťaťa, čím sa poskytne maloletej právna istota a predíde sa ďalším konfliktným situáciám medzi rodičmi, ktoré maloletá vníma. Osobitne k dĺžke pobytu maloletej na Slovensku okresný súd poukázal, že táto bola zapríčinená aj v dôsledku celosvetovej pandémie, pričom samotný pobyt v dĺžke 6 mesiacov, ktorý je neoprávnený, nemôže založiť obvyklý pobyt na Slovensku. Okresný súd citlivo prihliadal aj na názor maloletej sťažovateľky, vychádzal pritom z vykonaného pohovoru s maloletou, ktorý sa uskutočnil po jej premiestnení na Slovensko, kde sama maloletá jednoznačne vyjadrila, že by bola rada, keby sa vrátila k matke a sestre, ale aj to, že by chcela byť so sťažovateľom. Okresný súd sa zároveň zaoberal aj závažnými skutočnosťami, na ktoré poukazoval sťažovateľ v súvislosti so psychickým stavom matky, pritom však zdôraznil, že skutočnosť psychického ochorenia niektorého z rodičov ho nediskvalifikuje z výkonu rodičovských práv a povinností, pokiaľ je takýto jeho stav kompenzovaný, stabilizovaný, podporený medikamentóznou liečbou, čo okresný súd vo vzťahu k matke v danom prípade považoval za preukázané aj vyjadrením ambulantnej psychiatričky matky. K námietke sťažovateľa, že matka riadne nevykonávala svoje opatrovnícke právo vo vzťahu k maloletej, okresný súd uzavrel, že ide o tvrdenia nepodložené relevantnými dôkazmi, pritom zo žiadneho rozhodnutia súdu alebo príslušného orgánu starostlivosti o deti nevyplývalo, že by matka bola obmedzená vo výkone svojich rodičovských práv vo vzťahu k maloletej. Z vykonaných dôkazov (správy sociálneho úradu vo Švédsku) pritom nevyplývalo, že by matka svoje rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k maloletej zanedbávala. Okresný súd nevyhovел ani žiadosti sťažovateľa o vykonanie znaleckého dokazovania na účely posúdenia psychickej stránky matky v súvislosti s výchovnými metódami, keďže posúdenie schopnosti rodičov ako predpokladu na výkon starostlivosti o dieťa sa posudzuje až v samotnom konaní vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností.

5. O odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 11. septembra 2020 rozhodol krajský súd napadnutým uznesením z 29. januára 2021 tak, že uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne. Napadnuté uznesenie krajského súdu z 29. januára 2021 nadobudlo právoplatnosť 26. februára 2021.

6. Krajský súd sa v napadnutom uznesení z 29. januára 2021 stotožnil s názorom súdu prvej inštancie o tom, že boli splnené všetky predpoklady pre záver o neoprávnenom premiestnení maloletej. V konkrétnostiach k námietke o adaptácii maloletej sťažovateľky s novým prostredím (od marca 2020 do septembra 2020) krajský súd odkázal na závery obsiahnuté v rozhodnutí súdu prvej inštancie. Stotožnil sa aj so záverom súdu prvej inštancie k otázke obvyklého pobytu maloletej vo Švédsku, ktorý odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia. Okresný súd podľa názoru krajského súdu pri rozhodovaní o návrate maloletej sťažovateľky nepochybil procesne ani hmotnoprávne. Z dôvodu, že nezistil existenciu odvolacích dôvodov, uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil v celom rozsahu.

7. Sťažovateľ podal 3. mája 2021 návrh na obnovu konania o návrat maloletej do krajiny obvyklého pobytu v súlade s § 397 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)

v spojení s § 75 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“), v ktorom dôvodil existenciou skutočnosti (adaptácia maloletej sťažovateľky v prostredí, v ktorom žije nepretržite 14 mesiacov), ktorú bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní a ktorá môže privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie vo veci [§ 397 písm. a) CSP]. O tomto návrhu rozhodol okresný súd uznesením č. k. 32 P 57/2021-63 zo 6. mája 2021 tak, že návrh sťažovateľa na obnovu konania odmietol pre jeho zjavnú nedôvodnosť (výrok 1) a návrh na odklad vykonateľnosti uznesenia okresného súdu z 11. septembra 2020 v spojení s napadnutým uznesením krajského súdu z 29. januára 2021 zamietol (výrok 2). V citovanom rozhodnutí súd prvej inštancie v podstatnom akcentoval to, že dôvod obnovy konania uvádzaný sťažovateľom nebol splnený, keďže skutočnosti, ktorými odôvodňoval splnenie podmienok pre povolenie obnovy nastali až po vydaní rozhodnutia o návrate maloletej sťažovateľky do krajiny obvyklého pobytu (tvrdená skutočnosť, že maloletá je na území Slovenskej republiky 14 mesiacov a adaptovala sa preto na nové prostredie).

8. O odvolaní proti uzneseniu okresného súdu č. k. 32 P 57/2021-63 zo 6. mája 2021 rozhodol krajský súd napadnutým uznesením z 29. júna 2021 tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne. Napadnuté uznesenie krajského súdu z 29. júna 2021 nadobudlo právoplatnosť 12. júla 2021.

9. V odôvodnení napadnutého uznesenia z 29. júna 2021 sa krajský súd stotožnil s dôvodmi uvádzanými v rozhodnutí súdu prvej inštancie, pričom nad rámec nich zdôraznil, že skutočnosťou adaptácie maloletej sťažovateľky (ktorou sťažovateľ v základnom konaní argumentoval) sa súd zaoberal už v základnom konaní, pričom túto skutočnosť zobral pri rozhodovaní do úvahy. Rovnako poukázal aj na skutočnosť, že plynutie ďalšieho času pobytu maloletej sťažovateľky v Slovenskej republike zapríčinil sám sťažovateľ nerešpektovaním súdneho rozhodnutia. Ani podľa odvolacieho súdu preto uvedená skutočnosť nebola skutočnosťou novou, ktorú nemohol bez svojej viny uplatniť v základnom konaní, ktorá by odôvodňovala rozhodnutie o povolení obnovy konania. K odvolacej námietke sťažovateľa o tom, že súd prvej inštancie nevykonával žiadne z navrhovaných a predložených dôkazov, ktoré boli spôsobilé odhaliť rozhodujúce skutočnosti majúce vplyv na rozhodnutie o navrátení maloletej sťažovateľky do krajiny obvyklého pobytu, krajský súd poukázal na to, že sťažovateľ v odvolaní konkrétne neuviedol, ktoré navrhované a predložené dôkazy súd prvej inštancie nevykonával, pričom práve uvedené by mohli mať vplyv na rozhodnutie o navrátení maloletej do krajiny obvyklého pobytu, a preto námietku označil za všeobecnú a neurčitú.

10. Matka maloletej sťažovateľky podala 30. marca 2021 návrh na výkon rozhodnutia – uznesenia okresného súdu z 11. septembra 2020 v spojení s napadnutým uznesením krajského súdu z 29. januára 2021 vydaných vo veci návratového konania. Okresný súd uznesením č. k. 32 Em 4/2021-93 zo 6. mája 2021 (ďalej len „uznesenie zo 6. mája 2021“) nariadil výkon citovaných rozhodnutí odňatím maloletej sťažovateľky od povinného (sťažovateľa) a jej odovzdaním oprávnenej (matke).

11. Dňa 7. mája 2021 došlo k nútenému výkonu rozhodnutia odňatím maloletej sťažovateľky z dispozície sťažovateľa.

12. O odvolaní proti uzneseniu okresného súdu zo 6. mája 2021 rozhodol krajský súd napadnutým uznesením z 28. júla 2021 tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil.

13. V napadnutom uznesení krajský súd zdôraznil, že relevantná právna úprava pripúšťa proti uzneseniu o nariadení výkonu rozhodnutia, resp. uzneseniu, ktorým bol návrh na výkon rozhodnutia zamietnutý, odvolanie, avšak len z dôvodov, že exekučný titul nie je vykonateľný alebo okolnosti, ktoré nastali po vzniku exekučného titulu, spôsobili zánik uloženej povinnosti.

Ďalej zdôraznil, že najlepší záujem maloletého dieťaťa bol aj s prihliadnutím na sťažovateľom tvrdenú adaptáciu maloletej sťažovateľky skúmaný v základnom návratovom konaní, takže argumentácia k vecnej správnosti rozhodnutí prijatých v tomto základnom konaní je v konaní o nariadenie výkonu rozhodnutia irelevantná, a teda aj nespôsobilá zmeniť uloženú povinnosť. Osobitne k odvolacej námietke sťažovateľa o nesprávnom doručovaní zásielky obsahujúcej samotný návrh, rozhodnutie o ustanovení opatrovníka a výzvu na vyjadrenie krajský súd uviedol, že zásielku si sťažovateľ aj napriek doručovaniu na inú ako sťažovateľom uvedenú adresu prevzal 5. mája 2021. Odvolací súd akcentoval, že nesprávne doručovanie návrhu na výkon rozhodnutia nemá vplyv na vykonateľnosť exekučného titulu. Poukázal pritom na § 376 ods. 2 CMP, podľa ktorého môže súd nariadiť výkon rozhodnutia aj bez návrhu, t. j. samotný návrh oprávnenej osoby a ani vyjadrenie povinnej osoby nie sú obligatórne, ako aj na skutočnosť, že vykonávací súd postupoval v zmysle príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku, podľa ktorých po vydaní uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia alebo súčasne s vydaním takéhoto rozhodnutia môže súd vykonať úkony a opatrenia smerujúce k dobrovoľnému splneniu povinností, čo však sťažovateľ ako povinný nerešpektoval, pričom šetrením pomerov v rodine prezentoval svoje odhodlanie v nerešpektovaní súdneho rozhodnutia pokračovať (správa zo šetrenia pomerov z 28. apríla 2021). Na podklade uvedených premís krajský súd zastával názor, že prvoinštančný súd dostatočne zistil skutkový stav, vec správne právne posúdil a vyhodnotil a zároveň mal aj zistený postoj sťažovateľa. Vyjadrenie sťažovateľa ako povinnej osoby bolo pritom súdu prvej inštancie známe zo správy o šetrení pomerov, pričom k samotnému výkonu rozhodnutia došlo 7. mája 2021, t. j. po vydaní rozhodnutia súdu prvej inštancie. Z dôvodov už uvedených odvolací súd nezistil dôvodnosť odvolacích námietok sťažovateľa, ktoré by boli spôsobilé prívodiť zmenu rozhodnutia súdu prvej inštancie.

II.

Argumentácia sťažovateľov

14. V oboch ústavných sťažnostiach sťažovateľa prezentujú názor, podľa ktorého krajský súd interpretoval právne normy týkajúce sa navrátenia maloletej do krajiny obvyklého pobytu v ich neprospech. Uvedeným spôsobom došlo k ujme na strane sťažovateľa ako otca maloletej, ako aj na strane samotnej maloletej sťažovateľky. Vo veci konajúce súdy totiž ignorovali námietky a návrhy na doplnenie dokazovania a nevysporiadali sa ani s otázkou najlepšieho záujmu dieťaťa ako zásadným aspektom rozhodovania v akomkoľvek konaní týkajúcom sa maloletých.

15. Sťažovateľ zdôrazňuje, že nesúhlasil s návratom svojej maloletej dcéry do Švédskeho kráľovstva, a to z dôvodov na strane matky, ktorej psychosociálne zázemie nasvedčovalo tomu, že nebude schopná poskytnúť maloletej adekvátne prostredie pre jej zdravý duševný a fyzický vývin. Svoje tvrdenia sťažovateľ preukazoval informáciami o predchádzajúcom spoločnom živote s matkou maloletej sťažovateľky prostredníctvom informácií získaných od Okresného súdu Žilina, kde boli vedené konania týkajúce sa starostlivosti o troch starších synov matky, informácií týkajúcich sa početných hospitalizácií matky a psychologickou úvahou klinického psychológa, ako aj ďalšími skutočnosťami, ktoré podľa sťažovateľa viedli jednoznačne k záveru, že existujú výrazné prekážky v návrate maloletej do Švédskeho kráľovstva, ergo s prihliadnutím na najlepší záujem dieťaťa mali byť tieto skutočnosti vyhodnotené ako preukazujúce, že návrat maloletej je v rozpore s najlepším záujmom maloletej sťažovateľky

a že podmienky, ktoré jej vytvoril sťažovateľ v Slovenskej republike, sú podstatne priaznivejšie a vhodnejšie pre jej vývin.

16. Sťažovateľ konajúcim všeobecným súdom opakovane predkladal dôkazy o nevhodnej, agresívnej, pomstychtivej a účelovej osobnosti a komunikácii matky, ktorá svoj záujem o maloletú prezentovala len formálne.

17. Krajský súd podľa názoru sťažovateľov v napadnutom uznesení z 29. januára 2021 opakovane aproboval, že súd prvej inštancie nesprávne interpretoval zistené skutočnosti, vytváral si vlastné a hypotetické ničím nepodložené konštrukcie týkajúce sa úmyslov sťažovateľa, pričom nerealizoval dokazovanie vo vzťahu k matke maloletej sťažovateľky, ktorá nebola v konaní pred súdom prvej inštancie ani vypočutá. Krajský súd rovnako aproboval povrchné dokazovanie a nedbalé zisťovanie skutkového stavu týkajúceho sa zdravotného stavu matky maloletej sťažovateľky, ako aj predchádzajúcich výchovných pochybení matky maloletej sťažovateľky z obdobia pred začiatkom jej vzťahu so sťažovateľom.

18. Rovnako sa krajský súd v napadnutom uznesení z 29. januára 2021 nevysporiadal formou konkrétnych úvah s otázkou najlepšieho záujmu maloletej sťažovateľky. Vo veci konajúce súdy sa zamerali len na teoretické odôvodnenie právnych inštitútov a nevykonali ani navrhnutý dôkaz o potrebe psychologického posudku maloletej sťažovateľky, pričom sa nevysporiadali ani so závermi psychologickéj úvahy predloženej sťažovateľom prostredníctvom klinického psychológa o zjavnej potrebe nielen znaleckého skúmania maloletej, ale aj matky maloletej sťažovateľky.

19. V súvislosti s napadnutým uznesením z 29. júna 2021 (vo veci návrhu na obnovu konania) sťažovateľ namieta, že krajský súd ani v tomto prípade neposudzoval najlepší záujem dieťaťa, pričom nezohľadnil skutočnosť, že od príchodu maloletej na Slovensko uplynul viac ako rok a maloletá tu medzičasom absolvovala predškolskú dochádzku a nadviazala početné priateľstvá. Na Slovensku pritom maloletá chcela ostať s otcom, čím bolo porušené právo sťažovateľov podľa čl. 19 ods. 2 v priamej súvislosti s porušením čl. 46 ods. 1 ústavy. Sťažovateľ upriamuje pozornosť na to, že došlo k značnej zmene v adaptácii na prostredie zo strany maloletej sťažovateľky, pričom však krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia neposkytol riadne, zrozumiteľné a rozumné vysvetlenie, prečo sa nezaoberal aj najlepším záujmom maloletej sťažovateľky.

20. Obe napadnuté uznesenia krajského súdu (vydané vo veciach návratového konania a konania o návrhu na obnovu konania) sú podľa sťažovateľa bez zjavného záujmu zaoberať sa jeho argumentáciou.

21. Namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu v spojení s právom na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života sťažovateľa odôvodňujú tým, že napadnuté uznesenia krajského súdu vydané vo veciach návratového konania a konania o návrhu na obnovu konania nespĺňajú základné náležitosti na dostatočné odôvodnenie rozhodnutia a absentuje v nich náležité vysporiadanie sa s odvolacími dôvodmi sťažovateľa, najmä vo vzťahu k otázke najlepšieho záujmu maloletej sťažovateľky (či už pokiaľ ide o existenciu okolností vylučujúcich návrat, alebo pokiaľ ide o širšie posúdenie otázky najlepšieho záujmu dieťaťa), teda ide o svojvoľné a zjavne neodôvodnené rozhodnutia. Krajský súd podľa sťažovateľa nereagoval na konkrétne dôvody uvedené v jeho podaniach, pričom sa nevysporiadal bez primeraného odôvodnenia s argumentáciou a dôkazmi zabezpečenými sťažovateľom či vykonanými súdom prvej inštancie. V dôsledku uvedených skutočností došlo k nezákonnému navráteniu maloletej do Švédskeho kráľovstva, kde aktuálne býva s matkou,

ktorá sa vrátila k nevhodným výchovným metódam a agresívnej komunikácii so sťažovateľom a manipulatívne správaniu vo vzťahu k maloletej.

22. Rozsah požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia sťažovateľa odôvodňujú ujmou, ktorá im bola spôsobená vzájomným odlúčením a navrátením maloletej do Švédskeho kráľovstva, pričom obaja trpia konaním matky, ktorej zámer je motivovaný získaním ekonomického prospechu a pomstou sťažovateľovi, na čo využíva maloletú.

23. Sťažovatelia vo veci konania týkajúceho sa návrhu na výkon rozhodnutia namietajú, že v čase, keď došlo k nútenému výkonu rozhodnutia odňatím maloletej sťažovateľky z dispozície sťažovateľa, všeobecný súd ani len nepoznal vyjadrenie otca k návrhu matky na výkon rozhodnutia, ktorému v tom čase ešte dokonca ani neuplynula lehota na vyjadrenie sa k tomuto návrhu, a to z dôvodu, že súd doručoval návrh sťažovateľovi na nesprávnu adresu, na ktorej sa nezdržoval, hoci mal k dispozícii jeho adresu trvalého pobytu, na ktorej býval spolu s maloletou sťažovateľkou už od svojho príchodu na Slovensko v marci 2020. Uznesenie okresného súdu zo 6. mája 2021 bolo doručené 18. mája 2021 sťažovateľovi, ktorý proti rozhodnutiu podal odvolanie. Následne krajský súd napadnutým uznesením z 28. júla 2021 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil.

24. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu z 28. júla 2021 sťažovatelia atakujú predovšetkým to, že krajský súd ním aproboval rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorý sa vo forme konkrétnych úvah vôbec nevysporiadal s otázkou najlepšieho záujmu maloletej sťažovateľky. Poukazujú pritom na rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej je preskúmanie najlepšieho záujmu dieťaťa v širšom kontexte nevyhnutné v súvislosti s posúdením, či (ne)existujú výnimky z povinnosti nariadiť návrat a či výnimky na nariadenie návratu podľa dohovoru musia byť uplatňované striktné.

25. V už naznačených súvislostiach sťažovateľ v konkrétnostiach poukazuje na nesprávnosť úvah obsiahnutých v napadnutom uznesení krajského súdu z 28. júla 2021, podľa ktorých akákoľvek argumentácia prednesená v konaní o nariadení výkonu rozhodnutia k vecnej stránke prijatých rozhodnutí v základnom návratovom konaní je irelevantná, keďže najlepší záujem maloletého dieťaťa už ustálili súdy v návratovom konaní prednostne, pričom subjektívne nestotožnenie sa so závermi týchto súdov nemôže byť dôvodom na nerešpektovanie súdneho rozhodnutia.

26. K už uvádzanému sťažovateľ predostiera svoje vnímanie, podľa ktorého sa okresný súd, ako aj krajský súd v návratovom konaní obmedzili iba na teoretické odôvodnenie právnych inštitútov a nevykonali ani navrhnutý dôkaz (argumentácia totožná s tou, ktorá je obsiahnutá v bode 14 tohto uznesenia).

27. Napadnuté uznesenie krajského súdu z 28. júla 2021 je značne stručné a bez podrobného skúmania okolností, ktoré sú odpoveďou na otázku najlepšieho záujmu maloletej sťažovateľky a prípadných alternatívnych možností stretávania sa maloletej s matkou, keďže otec bol ochotný v tomto plne spolupracovať a matke kontakt s maloletou neupieral.

28. Sťažovateľ ďalej zdôrazňuje, že krajský súd v napadnutom uznesení z 29. januára 2021 (o návrate maloletej sťažovateľky) uviedol len to, že vzal do úvahy hľadisko najlepšieho záujmu dieťaťa, no v skutočnosti sa s námietkami sťažovateľa a najlepším záujmom maloletej sťažovateľky nezaoberal, čiže z jeho strany de facto došlo iba k označeniu svojej povinnosti bez jej následného a náležitého splnenia, a preto sa ani tvrdenie krajského súdu v konaní o nariadení výkonu rozhodnutia obsiahnuté v bode 13 tohto uznesenia o tom, že sa všeobecné súdy v návratovom konaní dostatočne vysporiadali s otázkou najlepšieho záujmu dieťaťa, nezakladá na pravde.

29. Podľa sťažovateľa je napadnuté uznesenie krajského súdu z 28. júla 2021 bez zjavného záujmu zaoberať argumentáciou sťažovateľa. Sťažovateľ pritom odkazuje aj na judikatúru ESLP (na ktorú poukazuje vo svojich rozhodnutiach aj ústavný súd), podľa ktorej sa v prípadoch medzinárodných rodičovských únosov detí akcentuje potreba detailného preskúmania celej rodinnej situácie s cieľom uistiť sa, že návratom dieťaťa nedôjde k jeho vystaveniu fyzickej alebo duševnej ujme alebo k tomu, že ho návrat inak privedie do neznesiteľnej situácie, ako aj potreba dôsledného dokazovania vo vzťahu k existencii vážneho nebezpečenstva ujmy a zároveň aj potreba posudzovania najlepšieho záujmu dieťaťa.

30. Podľa sťažovateľov napadnuté uznesenie krajského súdu z 28. júla 2021 nespĺňa základné náležitosti na dostatočné odôvodnenie rozhodnutia, keďže v ňom absentuje náležité vysporiadanie sa s odvolacími dôvodmi sťažovateľa, najmä vo vzťahu k otázke najlepšieho záujmu maloletej sťažovateľky, teda ide o svojvoľné a zjavne neodôvodnené rozhodnutie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

31. Podstatou ústavných sťažností je namiatané porušenie práv označených v bode 1 tohto uznesenia rozhodnutiami odvolacieho súdu vydanými v návratovom konaní, v konaní o návrhu na obnovu návratového konania (§ 75 CMP) a v konaní o výkon rozhodnutia vydaného v návratovom konaní.

32. Z § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namiataným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

33. Vzhľadom na osobitný charakter návratového konania, o ktoré v konkrétnych okolnostiach veci vo svojej podstate ide, ústavný súd poukazuje na relevantnú judikatúru ESLP, z ktorej s prihliadnutím na koncept najlepšieho záujmu dieťaťa v takomto konaní, ktoré je sťažovateľom spochybňované, predovšetkým vyplýva, že rozhodujúcou okolnosťou je nájdenie spravodlivej rovnováhy medzi súperiacimi záujmami, ktoré sú v hre – záujmami dieťaťa, oboch rodičov a verejného poriadku – majúc na zreteli, že najlepší záujem dieťaťa je prvoradý a prevencia a okamžitý návrat korešponduje so špecifickým konceptom „najlepšieho záujmu dieťaťa“. Záujmy rodičov, najmä záujem na pravidelnom kontakte so svojimi deťmi, nesmú byť opomenuté pri zvažovaní jednotlivých dotknutých záujmov (rozsudok Veľkej komory ESLP vo veci X. v. Lotyšsko z 26. 11. 2013, č. 27853/09, § 95 a § 96).

34. Právo na rešpektovanie rodinného života sa aplikuje na rodinné vzťahy a predpokladá existenciu rodiny (rozsudok ESLP vo veci Marckx proti Belgicku, rozsudok z 13. 6. 1979, č. 6833/74, § 31). Rodinou je v prvom rade vzťah medzi manželmi a medzi rodičmi a neplnoletými deťmi. Spolužitie rodičov a detí je základným prvkom rodinného života (Bronda proti Taliansku, rozsudok z 9. 6. 1998, č. 22430/93, § 51).

35. Ochrana „rodinného života“ sa týka súkromia jednotlivca v jeho rodinných vzťahoch voči iným fyzickým osobám, čo v sebe zahŕňa vzťahy sociálne, kultúrne, ale aj morálne či materiálne (I. ÚS 13/00).

36. Ústava v čl. 19 ods. 2 nezaručuje ochranu súkromného a rodinného života pred akýmkoľvek zasahovaním. Zaručuje ochranu len pred takým zasahovaním, ktoré je neoprávnené. V súlade s účelom práva na súkromie môžu orgány verejnej moci, fyzické osoby aj právnické osoby zasahovať do súkromného a rodinného života iných vtedy, ak ich zasahovanie možno hodnotiť ako oprávnené. Podmienkou ústavnosti takéhoto obmedzenia práva na súkromie a rodinný život je jeho určenie v súlade so všetkými normami ústavy, ktoré sú právne významné pri uplatňovaní práva na súkromie (II. ÚS 7/1999). Takouto ústavnou normou je aj čl. 13 ods. 4 ústavy, podľa ktorého pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ (I. ÚS 13/00).

37. Priamo z čl. 8 dohovoru, ako aj zo samotného Haagskeho dohovoru ustanovujúceho výnimky z pravidla urýchleného návratu do krajiny obvyklého pobytu vyplýva, že návrat nemôže byť nariadený automaticky alebo mechanicky, ale vždy s prihliadnutím na konkrétne okolnosti danej veci (rozsudok ESLP vo veci Maumousseau and Washington v . Francúzsko zo 6. 12. 2007, č. 39388/05, § 72).

38. Harmonický výklad dohovoru a Haagskeho dohovoru si vyžaduje, aby faktory, ktoré môžu odôvodniť uplatnenie výnimiek z pravidla bezodkladného návratu, boli dôkladne zvážené a posudzované v rámci požiadaviek čl. 8 dohovoru a rozhodnutie o nich bolo náležite odôvodnené. Z čl. 8 dohovoru vyplýva pre súd rozhodujúci o návrate dieťaťa špecifická procesná povinnosť posúdiť obhájitelné tvrdenie, že dieťaťu v prípade návratu hrozí vážna ujma, a svoje rozhodnutie dostatočne podrobne a konkrétne odôvodniť. Výnimky pripustené Haagskym dohovorom v čl. 12, čl. 13 a čl. 20 je potrebné posudzovať reštriktívne (už citovaný rozsudok ESLP vo veci X. v. Lotyšsko).

39. Vo veciach návratového konania je vyžadované bezodkladné (urgentné) konanie, pretože plynutie času by mohlo mať nenapraviteľné následky pre vzťah medzi dieťaťom a rodičom, od ktorého bolo oddelené (rozsudky ESLP vo veci Maire v. Portugalsko č. 48206/99 z 26. 6. 2003 a vo veci Adžič v. Chorvátsko č. 22643/14 z 12. 3. 2015).

40. V obdobných prípadoch, ako je prípad sťažovateľa, môže dôjsť ku kolízii medzi (na jednej strane) záujmom na ochrane rodinného a súkromného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru, ktorého neoddeliteľným a nosným komponentom je prežívanie osobnej prítomnosti, blízkosti a starostlivosť medzi deťmi a rodičmi, a (na druhej strane) medzi najlepším záujmom dieťaťa (rozsudok ESLP vo veci Ferrari v. Rumunsko z 28. 4. 2015, č. 1714/10). Článok 8 ods. 1 dohovoru okrem ochrany hmotného práva na súkromný a rodinný život obsahuje aj procesnú garanciu, že toto právo bude zo strany členského štátu plne rešpektované a aktívnymi opatreniami verejných autorít bude jeho realizácii napomáhané. Je povinnosťou štátu vynaložiť všetko úsilie, ktoré od neho možno očakávať, aby zabezpečil návrat dieťaťa, avšak s ohľadom na spravodlivú rovnováhu medzi záujmami dieťaťa, rodičov a verejným poriadkom (rozsudok ESLP vo veci M. A. v. Rakúsko z 15. 1. 2015, č. 4097/13).

41. Osobitne z rozhodovacej činnosti ústavného súdu v súvislosti s námietkou sťažovateľa o arbitrárnosti ním napádaných rozhodnutí odvolacieho súdu vyplýva, že ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej

otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

III.1. K namietanému porušeniu práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým uznesením krajského súdu z 29. januára 2021 vo vzťahu k sťažovateľovi:

42. V úvode tejto časti uznesenia ústavný súd preskúmal splnenie procesnej podmienky dodržania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti a ústavnú sťažnosť v tejto časti nepovažuje za podanú včas. Podaním žaloby o obnovu konania nemôže dôjsť k predĺženiu lehoty na podanie ústavnej sťažnosti podľa § 124 zákona o ústavnom súde, a to vzhľadom na povahu tohto mimoriadneho opravného prostriedku. Obnova konania totiž slúži na nápravu skutkových nedostatkov v právoplatne skončenom konaní výlučne v dôsledku novozistených skutočností (nie na opravu chýb pôvodného konania a rozhodnutia), a tým sa jej účel v žiadnom smere neprekrýva s účelom ústavnej sťažnosti podanej proti pôvodnému rozhodnutiu. Z toho dôvodu je potrebné pojem „mimoriadny opravný prostriedok“ v poslednej vete § 124 zákona o ústavnom súde vykladať reštriktívne.

43. Napriek tomu, že ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu nepovažoval za podanú včas, sa v duchu materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti (aj vzhľadom na charakter konania) ňou vecne zaoberal, a preto tvorí nevyhnutné východisko k ďalším častiam tohto uznesenia.

44. Ústavný súd vychádzal zároveň zo svojej stabilizovanej judikatúry, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvoinštančného súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 331/09, II. ÚS 754/2016). Náležitým posúdením dôvodov obsiahnutých v napadnutom uznesení krajského súdu z 29. januára 2021 v spojení s rozhodnutím prvoinštančného súdu (body 4 a 6 tohto uznesenia) ústavný súd konštatuje ústavnú akceptovateľnosť záveru, ktorým došlo k vyhovneniu návrhu matky a nariadeniu návratu maloletej do Švédska.

45. Osobitne z odôvodnenia rozhodnutí vo veci konajúcich súdov vyplýva, že tieto na koncept najlepšieho záujmu dieťaťa tak, ako je definovaný v rozhodovacej činnosti ESĽP, podľa ktorej sa vyžaduje zohľadnenie perspektívy osobnostného rozvoja dieťaťa, ako aj rôznych individuálnych okolností, veku dieťaťa, jeho stupňa vyzretosti, prítomnosti alebo absencie rodičov, faktorov jeho prostredia a skúseností (k tomu pozri rozsudok vo veci Hromadka and Hromadkova v. Rusko č. 60393/13 z 18. 7. 2017 a rozsudok Veľkej komory ESĽP vo veci Neulinger and Shuruk v. Švajčiarsko č. 41615/07 zo 6. 7. 2010) v čase rozhodovania o návrhu, prihliadali. Zohľadnili pritom náležitým spôsobom osobitne časové súvislosti neoprávneného zadržania, ktoré sú pre hodnotenie konkrétnych dôsledkov návratu rozhodujúce, ako aj širšie osobné a spoločenské vzťahy maloletej v rámci jej začlenenia do rodinného, ako aj širšieho sociálneho prostredia a rovnako tak aj skutočnosť zabezpečenia základných životných potrieb

vrátane poskytovania zdravotnej starostlivosti a vzdelania, vychádzajúc aj z výsledkov prešetrenia sociálnych pomerov v rodine maloletej sociálnymi orgánmi vo Švédsku.

46. Záver vo veci konajúcich súdov je podporený aj, vychádzajúc z pohovoru s maloletou, ktorý sa uskutočnil po jej premiestnení na Slovensko, z názoru samotnej maloletej. Zisťovanie názoru maloletého je pritom obligatórnym postupom súdu, pričom vyjadrenie názoru dieťaťa nie je podmienené vekovou hranicou ani rozumovou vyspelosťou, ale schopnosťou ho vyjadriť, a to primárne samostatne. Rovnako s prihliadnutím na vek a vyspelosť dieťaťa súd zvolí spôsob zistenia názoru maloletého, a teda či tak urobí súd sám výsluchom na pojednávaní, mimo pojednávania, prostredníctvom orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a pod., prípadne či tak urobí v prítomnosti iných osôb alebo bez prítomnosti iných osôb (m. m. I. ÚS 298/2018).

47. Za ústavne udržateľný považuje ústavný súd aj záver vo veci konajúcich súdov k (ne)existencii vážnej hrozby psychickej ujmy maloletej pri jej navrátení do Švédska, ktorú sťažovateľ odôvodňoval predovšetkým nedostatočnou starostlivosťou matky a jej psychickými problémami. Argumentáciou sťažovateľa sa vo veci konajúce súdy náležitým spôsobom zaoberali, pričom na podklade dostatočne zistených skutočností dospeli k záveru o tom, že tvrdenia sťažovateľa namierené k spochybneniu spôsobilosti matky riadne sa o maloletú starať sa nepreukázali (bod 4 tohto uznesenia).

48. Ustanovenie čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru, na ktorý sa sťažovateľ odvolával, pripúšťa nenariadiť návrat dieťaťa rozhodnutím súdu do krajiny obvyklého pobytu len v prípade existencie vážneho nebezpečenstva (a teda nie všeobecného, potenciálneho alebo v miere predpokladaného a logického) fyzickej alebo duševnej ujmy alebo privedenia dieťaťa do neznesiteľnej situácie (musí ísť o situáciu, ktorá má reálny potenciál ohroziť mravný vývoj dieťaťa alebo ktorá vystavuje dieťa reálnemu strádaniu po stránke nedostatku pre život nevyhnutných predpokladov – strava, ošatenie, bývanie, vzdelanie a pod.).

49. Pri interpretácii a aplikácii čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru vo veci konajúce súdy rešpektovali požiadavky detailného preskúmania celej rodinnej situácie a náležitým spôsobom prihliadali na konkrétne okolnosti prípadu.

50. Sťažovateľ osobitne namieta aj to, že v jeho veci konajúce súdy neakceptovali ním navrhovaný dôkaz znaleckého skúmania psychickej stránky matky v súvislosti s výchovnými metódami. Mimosporové konanie je typické dominanciou princípu oficiality a princípu materiálnej pravdy, ktoré od súdu vyžadujú zistenie skutočného stavu veci, ktoré nie je ohrozené dôkaznou iniciatívou účastníkov konania (tzv. vyhľadávací princíp). Uvedené však neznamená povinnosť súdu vykonať akýkoľvek dôkaz, ktorý účastník mimosporového konania označí na preukázanie svojich skutkových tvrdení (§ 32 ods. 2 CMP). Z bodov 4 a 6 tohto uznesenia pritom vyplýva, že odmietnutie vykonania znaleckého dokazovania bolo zo strany vo veci konajúcich súdov riadne odôvodnené poukazom na predmet, o ktorý v okolnostiach veci pri rozhodovaní o navrátení maloletého do krajiny obvyklého pobytu ide. Do procesu zisťovania skutkového stavu s ohľadom na (ne)vykonanie konkrétneho dôkazu nie je ústavný súd v zásade oprávnený zasahovať (s výnimkou extrémnej svojvôle pri aplikácii právnych predpisov zo strany konajúcich súdov), keďže ide o proces aplikácie jednoduchého práva (podústavného práva) a manažovanie procesu dokazovania patrí výlučne do kompetencie všeobecných súdov. Vo veci konajúce súdy na návrh sťažovateľa priamo reagovali ústavne aprobovateľným spôsobom a ani v tomto smere nemožno dospieť k záveru o porušení procesných ústavných práv sťažovateľa.

51. Nad rámec na zdôraznenie správnosti už uvedeného ústavný súd akcentuje aj to, že všeobecný súd v návratovom konaní rozhoduje len o nariadení alebo nenariadení navrátenia dieťaťa do miesta jeho obvyklého pobytu, t. j. o (ne)navrátení dieťaťa pod jurisdikciu príslušného štátu. Rozhodnutie vydané v návratovom konaní však nie je rozhodnutím o opatrovníckych právach ani rozhodnutím o navrátení dieťaťa konkrétnej osobe, resp. rozhodnutím o oddelení dieťaťa od inej konkrétnej osoby (m. m. I. ÚS 298/2018). Aj z uvedených dôvodov je preto odmietnutie vykonať dôkaz znaleckým posúdením matky s výhradou, že predmetom konania nie je úprava výkonu rodičovských práv a povinností, legitímne, a to zvlášť za situácie, keď sa sudy v návratovom konaní priamo zaoberali aj otázkou psychického ochorenia matky, zdôrazňujúc, že psychické ochorenie samo osebe nediskvalifikuje ktoréhokoľvek rodiča z výkonu jeho rodičovských práv a povinností, pokiaľ je takýto jeho stav kompenzovaný a stabilizovaný (bod 4 tohto uznesenia).

52. Zohľadňujúc predbežné závery k námietkam sťažovateľa spochybňujúcim ústavnú akceptovateľnosť rozhodnutia vydaného v návratovom konaní, ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia relevantných právnych predpisov (v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie) podstatných pre posúdenie veci navrátenia maloletej do miesta obvyklého pobytu interpretoval a aplikoval ústavne konformným spôsobom, pričom jeho úvahy vychádzajú z dostatočne zisteného skutkového stavu, sú logické, a preto aj celkom legitímne, právne akceptovateľné a ústavne konformné.

53. Z rozhodnutí okresného súdu aj krajského súdu možno podľa názoru ústavného súdu vyvodit', že v nich dali odpoveď na všetky podstatné otázky, ktoré mali pre návrat maloletej do miesta obvyklého pobytu zásadný význam, pričom vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi všeobecných súdov na strane druhej je logický. Pokiaľ vo veci konajúce všeobecné sudy v odôvodnení svojich rozhodnutí uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadili a ako vec právne posúdili, pričom odôvodnenie ich rozhodnutí je presvedčivé, námietky sťažovateľa atakujúce nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu z 29. januára 2021 z dôvodu nedostatočného prihliadania na najlepší záujem dieťaťa nemôžu mať samy osebe za následok prijatie záveru o tom, že v konkrétnych okolnostiach veci došlo k porušeniu práv sťažovateľa na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie či jeho práv na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života, resp. na rešpektovanie súkromného a rodinného života.

54. Vzhľadom na uvedené skutočnosti by ústavný súd na podklade premisy, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu z 29. januára 2021 a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu a sťažovateľom namietanými porušeniami označených práv niet žiadnej spojitosti, relevantnú časť ústavnej sťažnosti v prípade jej včasného podania odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, ale vzhľadom na čas podania (bod 42 tohto odôvodnenia) ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako oneskorene podanú podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým uznesením krajského súdu z 29. júna 2021 vo vzťahu k sťažovateľovi:

55. Sťažovateľ napáda rozhodnutie odvolacieho súdu vydané vo veci návrhu na obnovu tzv. návratového konania, pričom namieta predovšetkým to, že krajský súd ani v tomto prípade neposudzoval najlepší záujem dieťaťa, a to s prihliadnutím na skutočnosť, že zo strany maloletej došlo k adaptácii na nové prostredie. Napadnutému rozhodnutiu podľa sťažovateľa

chýba zrozumiteľné a rozumné vysvetlenie, prečo sa nezaoberal najlepším záujmom maloletej sťažovateľky.

III.2.1. K aplikovateľnosti záruk obsiahnutých v práve na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

56. Už vo veci Bochan v. Ukrajina (č. 2) – sťažnosť č. 22251/08, rozsudok Veľkej komory z 5. februára 2015, § 44 – ESĽP objasnil ustálenú rozhodovaciu činnosť týkajúcu sa aplikovateľnosti čl. 6 dohovoru v prípadoch obnovy konania v civilných veciach. Zdôraznil pritom, že dohovor v princípe nezaistuje právo na to, aby právoplatne ukončené konanie bolo obnovené, takže čl. 6 ods. 1 dohovoru sa nevzťahuje na prípady konaní iniciovaných návrhom na obnovu civilného konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím (Sablon v. Belgicko, sťažnosť č. 36445/97, rozsudok z 10. 4. 2001, § 86). Výnimku tvoria prípady, keď mimoriadny opravný prostriedok priamo umožňuje preskúmať prípad znovu, v takomto prípade sa čl. 6 dohovoru vzťahuje na „preskúmovacie“ konanie (už citované rozhodnutie vo veci Bochan, § 46), čo však nie je prípad žaloby, resp. návrhu na obnovu konania podľa relevantných ustanovení Civilného sporového poriadku (§ 397 a nasl. CSP).

57. Konanie vo veci návrhu na obnovu konania nemožno považovať za pokračovanie pôvodného už právoplatne skončeného konania, keďže sa v súlade s relevantnou právnou úpravou obmedzuje na preskúmanie stanovených dôvodov prípustnosti (§ 397 CSP). V prípade, že návrh súd neodmietne, rozhodne rozsudkom len o tom, či obnovu konania povolí alebo zamietne (§ 414 CSP). K znovuprejednaniu veci teda dôjde až na podklade samostatného právoplatného rozsudku o povolení obnovy konania (§ 416 CSP).

58. V naznačenom kontexte preto ústavný súd zastáva názor, že v konkrétnych okolnostiach veci sa záruky obsiahnuté v čl. 6 ods. 1 dohovoru na konanie o návrhu na obnovu konania nevzťahujú, keďže ústavnou sťažnosťou sa nenapáda rozhodnutie priamo súvisiace s právom či záväzkom civilného charakteru, čl. 6 ods. 1 dohovoru pritom neobsahuje právo na revíziu súdneho právoplatného rozhodnutia (m. m. III. ÚS 312/2018).

59. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu z 29. júna 2021 a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.2.2. K namietanému porušeniu práv na súdnu ochranu a na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života a na rešpektovanie súkromného a rodinného života:

60. V úvode tejto časti rozhodnutia ústavný súd v súvislosti s námietkou sťažovateľa o nedostatočnosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nad rámec už uvedeného poukazuje na skutočnosť, že pre ústavnú akceptovateľnosť odôvodnenia súdneho rozhodnutia je nevyhnutné aj to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým všeobecný súd na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov strán v konaní (m. m. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

61. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Všeobecný súd musí vychádzať z toho, že súdy majú poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu (III. ÚS 72/2010). Zistené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v ústave (obdobne m. m. III. ÚS 132/2018).

62. V okolnostiach prejednávanej veci sťažovateľ podal návrh na obnovu konania, ktorého prípustnosť odôvodňoval skutočnosťou adaptácie maloletej sťažovateľky v novom prostredí (k tomu pozri aj bod 7 tohto uznesenia) v súlade s § 397 písm. a) CSP. Podstatou konania o návrhu na obnovu konania podaného z dôvodu podľa § 397 písm. a) CSP je snaha o nápravu kvalifikovaných nedostatkov, ktoré nastali v procese zisťovania skutkového stavu veci najmä v dôsledku neznalosti určitých skutočností alebo dôkazov alebo nemožnosti ich vykonania v priebehu pôvodného konania (PL. ÚS 23/2019). Ústavný súd už judikoval, že návrh na obnovu konania v tzv. návratových konaniach predstavuje s ohľadom na jeho štandardnú konštrukciu podmienok prípustnosti vhodný a aj nevyhnutný prostriedok korekcie prípadných pochybení v ustálení skutočného stavu veci, ktorého náležité zistenie predstavuje nevyhnutnú skutkovú bázu na nájdenie najlepšieho záujmu dieťaťa (PL. ÚS 23/2019).

63. Odôvodnenie relevantnej časti napadnutého uznesenia krajského súdu z 29. júna 2021 je založené na už spomínaných záveroch prezentovaných ústavným súdom v súvislosti s posudzovaním ústavnosti inštitútu návrhu na obnovu konania v tzv. návratovom konaní. Záver vo veci konajúcich súdov založený na správnej premise, že skutočnosť (adaptácie maloletej), ku ktorej došlo až po vydaní rozhodnutia v tzv. návratovom konaní nemôže byť relevantným dôvodom obnovy konania, keďže v takomto prípade nejde o v čase rozhodovania v tzv. návratovom konaní existujúcu skutočnosť, ktorú ten, kto podal návrh na obnovu konania nemohol použiť v pôvodnom konaní, ale o skutočnosť, ku ktorej došlo až po rozhodnutí v tzv. návratovom konaní, ústavný súd považuje za ústavne udržateľný. Skutočnosť uvádzaná sťažovateľom nie je takou, ktorá by bola spôsobilá nápravy kvalifikovaných nedostatkov, ktoré nastali v procese zisťovania skutkového stavu, na podklade ktorého došlo k vydaniu rozhodnutia v tzv. návratovom konaní, keďže v čase vydania rozhodnutia v návratovom konaní táto skutočnosť neexistovala. Skutočnosť zžitia sa maloletej s novým prostredím je okrem toho v konkrétnych okolnostiach veci dôsledkom pokračujúceho stavu neoprávneného zadržovania maloletej sťažovateľom, a to následkom nerešpektovania rozhodnutia vydaného v návratovom konaní zo strany samotného sťažovateľa, ktorým bol nariadený návrat maloletej a sťažovateľovi uložená povinnosť maloletú navrátiť v stanovenej lehote, ktorá nebola dodržaná (bod 3 tohto uznesenia). Prihliadanie na sťažovateľom poukázanú adaptáciu maloletej, ku ktorej došlo v dôsledku sťažovateľom zapríčineného pokračujúceho neoprávneného stavu, by sťažovateľovi tak umožnilo profitovať zo zhojenia nelegálnej situácie plynutím času, ktorú sám spôsobil, čo je v rozpore s konceptom najlepšieho záujmu dieťaťa (k tomu pozri aj rozhodnutie ESLP o prijateľnosti sťažnosti vo veci Lipkowsky a McCormack v. Nemecko č. 26755/10 z 18. 1. 2011).

64. Nepochybne zohľadňovanie najlepšieho záujmu maloletého je zásadným aspektom rozhodovania v akomkoľvek konaní týkajúcom sa maloletého, konanie o návrhu na obnovu tzv. návratového konania nevynímajúc. Uvedenú zásadu však nemožno vykladať spôsobom, ktorý popiera zmysel a účel právnej úpravy determinujúcej príslušné konanie, t. j. obnovy konania, teda spôsobom, ako si inštitút zohľadnenia najlepšieho záujmu maloletého v konaní o návrhu na obnovu konania vysvetľuje sťažovateľ.

65. Na podklade uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že vo veci konajúce súdy dali v konaní o návrhu na obnovu konania sťažovateľovi odpoveď na všetky podstatné otázky, ktoré mali pre rozhodnutie o takomto návrhu zásadný význam. Aplikácia a výklad relevantných ustanovení Civilného mimosporového poriadku a Civilného sporového poriadku v konkrétnych okolnostiach veci zodpovedajú požiadavke poskytnúť účastníkom konania materiálnu ochranu zákonitosti a zaistiť im spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov. Odôvodnenie rozhodnutia vydaného vo veci návrhu na obnovu konania je presvedčivé, námietky sťažovateľa atakujúce nedostatočnosť odôvodnenia tohto rozhodnutia z dôvodu nedostatočného prihliadania na najlepší záujem dieťaťa nemôžu mať samy osebe za následok prijatie záveru o tom, že v konkrétnych okolnostiach veci došlo k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu či jeho práv na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života, resp. na rešpektovanie súkromného a rodinného života.

66. Aj v časti namietaného porušenia práv napadnutým uznesením krajského súdu z 29. júna 2021 a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená, čo viedlo ústavný súd k záveru o jej odmietnutí podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým uznesením krajského súdu z 28. júla 2021 vo vzťahu k sťažovateľovi:

67. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu z 28. júla 2021 sťažovateľ namieta jeho neodôvodnenosť, a to pre nevysporiadanie sa krajského súdu s ním podanou odvolacou argumentáciou (súd prvej inštancie rozhodol bez toho, aby poznal vyjadrenie sťažovateľa, doručoval návrh na nesprávnu adresu a nevysporiadal sa s otázkou najlepšieho záujmu maloletej). Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia ústavný súd konštatuje, že námietky sťažovateľa majúce za cieľ preukázať jeho neodôvodnenosť, a tým aj ústavnú neakceptovateľnosť sú nepodložené.

68. Účelom konania o výkon rozhodnutia v tzv. návratových veciach je okamžitý návrat uneseného dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu, a tým obnovenie stavu pred porušením, resp. vrátenie dieťaťa do pôsobnosti jeho zákonného sudcu, aby ten mohol rozhodnúť o opatrovníckom práve (napr. II. ÚS 674/2016). Primárnou úlohou všeobecného súdu v takom konaní teda už nie je opätovné posúdenie dôvodnosti a vhodnosti návratu dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu, keďže táto už bola (obligatórne) zvážená v tzv. základnom konaní, v ktorom bolo rozhodnuté o nariadení návratu dieťaťa (m. m. IV. ÚS 155/2018).

69. Požiadavka zohľadnenia najlepšieho záujmu dieťaťa v konaní o výkon rozhodnutia, ktorým bol nariadený jeho návrat do krajiny obvyklého pobytu, sa môže premietnuť do odkladu výkonu rozhodnutia, avšak len za celkom mimoriadnych okolností a výnimočne (ak je vážne ohrozený život, zdravie alebo priaznivý vývoj maloletého dieťaťa), pretože sa tým v podstate marí primárny účel sledovaný relevantnou právnou úpravou (IV. ÚS 155/2018).

70. Sťažovateľova námietka nezohľadnenia najlepšieho záujmu atakuje primárne rozhodovanie všeobecných súdov v návratovom konaní (bod 26 tohto uznesenia), ktoré, ako to bolo

zdôraznené, už nemôže byť predmetom opätovného preskúmania v následnom konaní o výkon rozhodnutia. Z uvedeného dôvodu je preto premisa sťažovateľa vychádzajúca zo zistení, že krajský súd v konaní o výkon rozhodnutia neskúmal otázku najlepšieho záujmu maloletej sťažovateľky, ničím nepodložená.

71. Z relevantných častí napadnutého uznesenia vydaného vo veci návrhu na výkon rozhodnutia (bod 13 tohto uznesenia) vyplýva, že krajský súd reagoval na všetky sťažovateľom prezentované námietky, s ktorými sa zároveň ústavne relevantným spôsobom aj vysporiadal. Poukázal pritom správne na osobitosti konania o výkon rozhodnutia v tzv. návratových veciach, ako aj jeho účel, ktorým nemôže byť opätovné posudzovanie splnenia podmienok pre návrat dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu.

72. Osobitne sa zároveň vyjadril aj k sťažovateľom namietaným procesným pochybeniam súdu prvej inštancie, keď zdôraznil osobitosť konania o nariadenie výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých, ktoré možno začať aj bez návrhu, pričom v napadnutom rozhodnutí zároveň označil aj dôkazy, z ktorých všeobecné súdy vychádzali pri zisťovaní postoja sťažovateľa k (ne)rešpektovaniu súdneho rozhodnutia, o ktorého výkon v konkrétnych okolnostiach išlo (správa zo šetrenia pomerov v rodine z 28. apríla 2021, t. j. pred samotným nariadením výkonu rozhodnutia súdom prvej inštancie). Odvolací súd sa preto náležitým spôsobom vysporiadal aj s argumentáciou atakujúcou procesné nedostatky súdu prvej inštancie. Jeho postup zodpovedá pritom osobitej povahe predmetu konania a s ňou spojenou požiadavkou na urýchlené rozhodnutie veci (IV. ÚS 155/2018). V zmysle ustanovení nariadenia je nevyhnutné bazírovať nielen na požiadavke urýchleného postupu v základnom tzv. návratovom konaní, ktoré v zásade nemá presiahnuť obdobie 6 týždňov, ale trvať na jej dodržiavaní aj pri zabezpečovaní samotného výkonu tohto rozhodnutia faktickým prevzatím a odovzdaním dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu (IV. ÚS 155/2018). Z uvedeného dôvodu preto nemožno striktno lipnúť na požiadavke procesnej perfektnosti konania.

73. Konfrontáciou argumentácie sťažovateľa obsiahnutej v ústavnej sťažnosti s relevantnými časťami napadnutého uznesenia krajského súdu z 28. júla 2021 ústavný súd konštatuje, že citované rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno považovať z ústavného hľadiska za neudržateľné, keďže spĺňa požiadavky kladené na riadne (náležite) odôvodnené súdne rozhodnutie zodpovedajúce v konaní zistenému skutkovému stavu a vychádza z ústavne konformného výkladu a aplikácie relevantných právnych noriem.

74. Vzhľadom na uvedené skutočnosti, nezistiac príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu z 28. júla 2021 a postupom vydaniu tohto rozhodnutia predchádzajúcim a námietkami sťažovateľa o porušení práv zaručených ústavou a dohovorom, ústavný súd relevantnú časť ústavnej sťažnosti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.4. K ústavným sťažnostiam maloletej sťažovateľky:

75. Zo splnomocnení pripojených k obidvom ústavným sťažnostiam vyplýva, že ich udelil otec maloletej (sťažovateľ) ako jej zákonný zástupca na zastupovanie maloletej advokátkou v konaní pred ústavným súdom. V súlade s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu však takéto splnomocnenie udelené sťažovateľom nemožno s prihliadnutím na špecifické okolnosti veci považovať za prípustné (m. m. IV. ÚS 495/2018, II. ÚS 282/2017, II. ÚS 81/2020). Sťažovateľ ako otec maloletej je totiž v posudzovanom prípade vo vzťahu k jeho oprávneniu ako zákonného zástupcu udeľovať splnomocnenie právnomu zástupcovi na zastupovanie svojej

maloletej dcéry v konaní pred ústavným súdom na účel domáhania sa rozhodnutia ústavného súdu vo svoj prospech v konflikte záujmov. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na § 31 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého „Žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať.“.

76. Z uvedeného vyplýva, že maloletej sťažovateľke by v prípade prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd musel ustanoviť opatrovníka, ktorý by ju v konaní pred ústavným súdom zastupoval na účely prípadného odstránenia rozporu záujmov medzi sťažovateľom a maloletou. Vzhľadom na dôvody, pre ktoré ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa smerujúcu proti napadnutým rozhodnutiam krajského súdu, ako aj postupu ich vydaniu predchádzajúcemu, je ale zrejmé, že aj po prípadnom ustanovení opatrovníka by nemohol ústavnej sťažnosti maloletej sťažovateľky z rovnakých dôvodov, ako odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa (otca maloletej), vyhovieť. Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní vyhodnotil ústavnú sťažnosť maloletej ako zjavne neopodstatnenú a z tohto dôvodu ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

77. Keďže ústavné sťažnosti boli odmietnuté, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi v nich uplatnenými.